

Bilaga 5.

Förändring av regelverk för olika förmåner

RiR 2016:11

Felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen

Bilaga 5. Förändring av regelverk för olika förmåner

Föreslagna och genomförda förändringar av assistansersättning

Regeringen lämnade förslag till förändringar av assistansersättningen i budgetpropositionen för 2013. Förslagen syftade till att öka säkerheten vid beslut och utbetalning av assistansersättning, vilket regeringen ansåg var nödvändigt för assistansersättningens trovärdighet och legitimitet. Utifrån regeringens förslag skärptes kraven bland annat för tillstånd att bedriva verksamhet med personlig assistans och för att ersättningen ska lämnas. Tillsynsmyndigheten fick utökade möjligheter att utföra inspektioner när närstående utför assistansen. Förändringen innebar även ökad uppgiftsskyldighet och utökat informationsutbyte.

Vidare föreslog Försäkringskassan att läkarutlåtande måste bifogas ansökan om assistansersättning, om det inte finns särskilda skäl som talar emot detta. Mot bakgrund av förslaget gav regeringen Försäkringskassan i uppdrag att analysera hur kvaliteten i de medicinska underlagen skulle kunna öka och redovisa vilka åtgärder som hittills vidtagits. Försäkringskassan skulle även utreda om de kompletterande försäkringsmedicinska utredningar som myndigheten kan beställa inom ramen för sjukförsäkringen skulle kunna ligga till grund för bedömningen av den försäkrades hjälpbehov. Därefter redovisade Försäkringskassan de åtgärder som man planerade på kort och längre sikt. Myndigheten föreslog även två regelförändringar gällande möjligheten att lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten samt att barn eller deras vårdnadshavare inte skulle kunna vara egna arbetsgivare åt assistenter. Försäkringskassan bedömde att de fördjupande medicinska underlagen som används inom sjukförsäkringen inte är användbara i sin nuvarande form för assistansersättningen. Myndigheten ansåg därför att det fanns behov av ett förordningskrav på att den som ansöker om assistansersättning ska skicka med ett läkarutlåtande. Det skulle också medföra att Försäkringskassan kan ersätta kostnader när det finns skäl för att ta in ett särskilt läkarutlåtande. Regeringen menade däremot att det redan framgår av 13 och 14 §§ 110 kapitlet i socialförsäkringsbalken att Försäkringskassan ska se till att ärendena blir tillräckligt utredda och att den enskilde är skyldig att lämna de uppgifter som är av betydelse för bedömningen av ersättning. Tidigare hade regeringen även bedömt att kostnaderna för de medicinska underlagen borde finansieras inom befintliga ramar. Försäkringskassan har under 2015 fått fortsatt uppdrag att redovisa hur arbetet med att stärka kvaliteten i de medicinska underlagen fortlöper. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

En statlig utredning föreslog att Försäkringskassan skulle få utökade möjligheter att återkräva felaktiga utbetalningar som skett till förmyndare eller annan som fått assistansersättning. Försäkringskassan lämnade därefter ett tillägg till utredningens förslag om att denna möjlighet borde gälla alla ersättningar inom socialförsäkringen. Regeringen har hittills genomfört förslaget om att kunna ställa krav till ställföreträdare inom assistansersättningen, men inte utökat det till att omfatta övriga förmåner. Vidare såg en annan statlig utredning över ersättningsmodellen och föreslog att nuvarande timschablon görs om till en grundschablon. En skillnad skulle vara att schablonen även täcker kostnader vid ordinarie assistents sjukfrånvaro. Utredningen föreslog även en ny tilläggsschablon som ska beviljas personer som har särskilt stora behov av assistans nätter och helger. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Föreslagna förändringar av bostadsbidraget

I den första förenklingskatalogen från 2012 uppmärksammade Försäkringskassan att bestämmelserna för de olika bostadsförmånerna upplevdes som krångliga och i vissa fall orättvisa. Försäkringskassan föreslog därför ett nytt bostadsbidrag som skulle beräknas utifrån schabloniserade bostadskostnader för att förenkla regelverket. Därefter har Försäkringskassan lämnat mer utvecklade förslag om att förenkla bostadsbidraget. Någon förändring av utformningen av bostadsbidraget har ännu inte skett. Regeringen är medveten om att det finns ett behov av att se över bidraget och förslagen har inte avfärdats utan bereds inom regeringskansliet.

Föreslagna och genomförda förändringar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Försäkringskassan har lämnat totalt 18 förenklingsförslag inom föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, bland annat att det skulle vara möjligt för två vårdnadshavare ta ut även reserverade dagar samtidigt och att intyget för vård av sjukt barn skulle avskaffas. Det senare förslaget har regeringen sedan genomfört. Regeringen bedömer dock att förslaget om att kunna ta ut dubbeldagar och reserverade dagar sannolikt motverkar ambitionerna om jämställt föräldraskap och en mer jämn fördelning av föräldrapenningen. Vidare bereder regeringen för närvarande en del av de andra förslagen som Försäkringskassan lämnat.

Föreslagna och genomförda förändringar av sjukersättning

Försäkringskassan uppmärksammade att bedömningsgrunderna för rätten till sjukersättning innehåller ett stort tolkningsutrymme och att reglerna är olika för olika grupper, samt att det i vissa fall saknas regler. Det leder i sin tur till att det är svårt för den enskilde att förstå vad som krävs för att ha rätt till ersättning eller vilka ändringar

som ska anmälas till myndigheten. Försäkringskassan lämnade dock inte något förslag på regelförenkling då myndigheten bedömde att det skulle kräva en mer omfattande utredning.

Vidare föreslog Försäkringskassan att avrundningsreglerna skulle bli lika för olika former av sjukersättning. Myndigheten bedömde att risken för felaktiga utbetalningar skulle minska eftersom förslaget skulle öka möjligheten till automatisk handläggning. Regeringen drev sedan igenom förändringen.